

(יח) צמרה (י) **פסול** (יא) **לציצית** * **המשמחה** * **לפשתן** (יב) **נטוע**, **בשר** **לציצית**, **שהרי נשתנה**: **טז** * **יעשה נקב** **בארץ** (יג) **הטלית** (יד) **לא למעלה** (טו) **משלש אצבעות** (טז) * **הינו גודלית** (כז בו סימן כב ומימנו והנהו סמ"ק סימן לא) **מפני** (מ) **שאינו נקרא** (נ) **כנה**, (מז) * **ולא למטה** (מח) **מכשעור שיש מקשר גודל** (מט) **עד**

ס' רמב"ם פ"ק א' מהלכות
הנוצה
ע' פ"ק ח' ס' פ' שם
מב.

שערי תשובה

הטלית, עין באר היטב. וכתב בספר הנפשות וכו'. וכתב יוסף קטב שמהר"ש ויטאל בהנהגותיו לספר הנפשות העיר שמהר"ר חיים ויטאל לא נהג לעשות כן אף בטלית קטן, ולכן גם הוא מהר"ש נהג לא לנהג כן, עין שם. והאידן נהג עלקא למעבד כזי, ובטלית גודל אין לשנות מהמנהג: * משלש אצבעות, בהנהגה כזי, דהיינו גודלית. ובמחזיקי ברכה הביא מדברי ספר הנפשות שהשלש אצבעות הם אמה קמיצה ונחת, עין שם. ובספר מצות שמעורר תשלמי צבור הארץ וכתב שגם האר"י ז"ל ידע, וק' שמחזיקי ברכות נקצרה והנה שלש אצבעות דאמה קמיצה תחת חר שערך הוא, עין שם. ורע' במשנת חסידים, שעקראים כלם אצבעות עין שם אצבע המחקר לאגודל לטי שנים גבורות כזי, עין שם: * כנה.

כזה אינו מן המהמרים, דמחזיקי ברכה, עד כאן לשון בית שאן נראה כלל, וכן כתב בכונות שהאר"י ז"ל נהג כן. ורע' מן אברהם: (ע) משלש אצבעות, נראה לי דאם עשה הנקב למעלה משלש אף על פי שנקשר הטלית עשה החוטין ששל הכגד קצרים ונתפסלו הכנסות והוא למטה משלש, פסול, והוא הדין איפכא בקשר גודל, כזי, מן אברהם: (יג) כנה, ואם לאחר

באר הלכה

אפשר שיכול לקח טליתו. דמצות לאו להנות נתנו. ולא נהירא, דהלא הוא מתנהג במחבר עצמו (ואם לא כן יתכן ספר מלאים בטלית צמח, ואולי כונתו לטל ציצית מהמדר, ומה שכתב טליתו לא דק בלשנא: * לפשתן נטוע, עין במשנה ברוך. ודוקא אם הפשתן התלש הוא שלו, דאם הוא של חבור, אפלו אם אין בו שערי כלל לא נאסר, דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו ואפלו לנכחו סביבא לחו לרב פוסקים דאין יכול לאסור, עין בפירוש ד מהלכות אסורי מזבח הלכה ה' בהלכות משנה שם, וביורה דעה בסימן קמה סעיף ה' בכאור הגר"א שם. והפרי מגדים באשל אברהם אות יב העלים עין מה: **טז** * יעשה נקב וכו'. עין במשנה ברוך לענין שני נקבים. וזה לשון חפצי מדרים: אין עושין רק נקב אחד, והעושה שני נקבים יעשה במישור ולא באלכסון, ומודרין שלש אצבעות מנקב ראשון בכגד, לא מהשני של צד ימין וצד שמאל (ועין פארוז התיים), גם שני הנקבים יהיו באופן שהציצית יהיו תלויין לצדי הכגד, אחד לימין ואחד לשמאל לפניו והאחריו, לא תלויין לצד הארץ. הכל בפרי מגדים שם: * הינו גודלית, עין שכתב, במקום רחב הגודל, ועין בפרי מגדים שכתב דקמא לן בן להלכה, והחיי אדם העתיק גם כן. ומפל מקום לפי מה שכתבנו קדם דיש להזהר לעשות הנקב דוקא תוך אצבע השלש קדם השלמתו, על פי אם ירצה יכול למדד השלש אצבעות באמה קמיצה ונחת, הסמוכין זה לזה, כמו שכתב בשם האר"י ז"ל, ולעשות אחר כך הנקב, ואידי ואידי חד שערך הוא, ועיין זה כתב גם כן בשערי תשובה, עין שם, אלא דהוא כתב דטעם האר"י ז"ל אפשר משום דסבירא לה פסקת התוספות דמדידת הגודל הוא במקום הנקב, וטעמא דידן הוא דאפשר דוקא בציצית משום דחשש האר"י ז"ל לסכרת הרוקח והר"י בן חביב ומהר"א דסבירא להו דוקא תוך שלש, ולצאת ידי כל החששות (ויט, וישתת התוספות ופסקת הר"י בן חביב) יותר טוב שיעשה הנקב תוך שלש אצבעות אלו, וכן מצאתי אחר כך בארצות התיים שטוב למדד השלש אצבעות באלו השלש הסמוכין זה לזה. אמנם אם שאל טלית מאחר לצאת בו יד ציצית, ונקב הציצית הוא בתוך שלש גודלית, נראה דיכול לברך עליו, וידינא קומא לן מדינת חסידים דהמדידה הוא במקום הרחב, כמו שכתב הפרי מגדים: * ולא למטה מכשעור וכו'. עין במשנה ברוך כמה שכתבנו שמקום הנקב

חוטין שייחזרו לו בעין, אין מקריין עליהם, ולא הני משלשם. ואין לומר דלמאי נפקא מנה השאילן לו, דיש לומר דהנה סבור שיעשה בו מלאכה אחרת, להכי דוקא חוטין, אבל ציצית מתקנת אין הכי נמי דשרי, מן אברהם: (י) פסול לציצית, עין מן אברהם ובספר כזי חזא. כתב עלת תמיד דצמר שהיה עליה בשעת השתתחה נאסרת, וכל שכן מה שגדל אחר כך, עין שם. וכזי חזא כתב, מה שגדל אחר שנגבד מותר, עין שם, וכן כתב הט"ז סימן תרמט סעיף קטן ה, עין שם. והאי פסול פרוש אפילו בדעבד, כזי חזא: (יג) טלית, כתב הבית יוסף בשם בעל העשור דיש אומרים דיעשה שני נקבים כמו צירי ויטל הציצית בתוכם ויוציא אותן לצד אחד וכו', והבא להחמיר על עצמו בכיצא יוסף, ובכ"ז כתב, דבטלית קטן יעשה שני נקבים, דכזה לא מחזיקי ביהרע, כיון משלש אצבעות, נראה לי דאם עשה הנקב למעלה משלש אף על פי שנקשר הטלית עשה החוטין ששל הכגד קצרים ונתפסלו הכנסות והוא למטה משלש, פסול, והוא הדין איפכא בקשר גודל, כזי, מן אברהם: (יג) כנה, ואם לאחר

משנה ברוך

שעורים ופוסקים, מותר לתלותם בטליתו ולברך עליהו, דבדאי נתנם לו במתנה על מנת לתתו, וכמו שכתב בסימן יד לענין טלית ומן אברהם: **ח (ד) צמרה וכו'**. אף דבכר הנעבד אינו אסור אלא לקרנן אבל להדיט שרי, מכל מקום אסור למצות ציצית, הואיל וצרכי גבוה הוא, מאיס כלפי גבוה, הואיל דלא (א) אשתני כל כך, דצדין (א) תזוזה עליו ונראה שהוא צמר, מה שאין כן במשתתחה לפשתן נטוע, דהרי כעין, כיון ששעור חוטין, מראהו הראשון תלף והלך לו: **(י) פסול**. עין בסימן תקפו במגן אברהם סעיף קטן ו, דמסיק דלפי דעת המחבר שם האי פסול אינו רק לכתחלה, משום דמאיס, אבל בדעבד יצא, וכן כתב הגר"א בסימן זה, דלענין דיעבד במחלוקת שנויה: **(יג) לציצית**, כתב עלת תמיד, דצמר שהיה עליה בעת השתתחה נאסרת, וכל שכן מה שגדל אחר כך, ובספר בני תיא כתב להפך, דמה שגדל אחר שנגבד מותר ונכבא היטב כתב דגם הט"ז סובר כן לקמן בסימן תרמט סעיף קטן ה, ועין שם באילה רבה ובפרי מגדים: **(יד) נטוע**, אבל לפשתן (א) שהוא נעקר, אז נאסר אפלו להדיט, כדן עבודה זרה וחקקתה, ואינו מועיל לו שנוי, שכל שאמת מהנה ממנה הרי היא כמות: **טז (דא) יעשה נקב**. כתב בית יוסף, אף דיש אומרים דיעשה שני נקבים כמו צירי ויטל הציצית בתוכם ויוציא אותן לצד אחד, אין לחש לזה והבא להחמיר על עצמו בכיצא כזה אינו מן המתמירין אלא מן המתמיהין, דמחזיקי ביהרע, עד כאן לשוננו. וב"ח כתב דבטלית קטן יעשה שני נקבים, דכזה לא מחזיקי ביהרע, כיון שאין נראה לכל, וכן כתב בכונות שהאר"י ז"ל נהג כן ואמנם בכר"י יוסף כתב שהעיר מהר"ש שמהר"ר חיים ויטאל אכזי לא נהג כן, וכן נתפשט המנהג במדינת פולין, אמנם במדינת הגר ובאשכנז אין נהגין כן, ונראה נהג אפשה: **(מ) בארץ**. עין לקמן במשנה ברוך סעיף קטן נב מה שכתבנו שם: **(מא) לא למעלה משלש**. דלא מקרי כנה הכגד (א) אלא כגד, והתורה כתבה על כנפי בגדיהם, ועיין בבית יוסף שכתב דשלש אצבעות בצמצום מותר להרחיק ולעשות אחר כך הנקב שם, והרבה (א) פוסקים תולקים על זה וסבירא להו דמכין דהוי שלש אצבעות, תו כגד מקרי ולא כנה, ועל כן (א) יש להזהר לעשות שיתחיל הנקב תוך שלש אצבעות. כתב המגן אברהם, אם עשה הנקב למעלה משלש, אף על פי ששקשר הציצית עשה החוטין שעל הכגד קצרים, ונתפסלו הכנסות והוא למטה משלש, פסול, דהרי על כל פנים יש בהכנה שעור כגד, וכן אם עשה הנקב למעלה מקשר אגודל, ועל ידי הקשריה נתקפל הכגד עד שהוא פתוח מקשר אגודל, כזי, כיון שיש על כל פנים השעור בהכנה: **(מב) הינו גודלית**. עין לעיל סעיף קטן יט. ועין בארצות התיים דמסיק דלכתחלה יותר טוב למדד השלש אצבעות באמה קמיצה ונחת הסמוכין זה לזה, ועיין בכאור הלכה: **(מג) שאינו נקרא כנה**, ומעבב (א) אפלו דיעבד, ואפלו אם לאתר שעשה בו ציצית, ואפלו רק (א) חליא אמת, תמך בנקב שיתלו הציצית למטה, (א) אפלו הכי פסול משום תעשה ולא מן העשוי, והוא הדין איפכא, כשתלצא תוך קשר אגודל תתך למעלה בכגד (א) והעלה הציצית למעלה מקשר אגודל, ותפר למטה או תלה בטלית על הכנה, הוי גם כן תעשה ולא מן העשוי. טלית של צמר שהיתה מצוצת כהלכתה, (א) נמצא בגדיל של משי שעושין בשפת הטלית חוטין של פשתן והצרכו לשלף הגדיל מן הטלית, ראוי להחמיר להחמיר הציצית ולחזור ולקשרם: **(מד) ולא למטה וכו'**, ומעבב (א) אף בדעבד, ונראה לי (א) שמקום הנקב יהיה גם כן למעלה משעור זה, ואולי זה גם כן מעבב אף בדעבד, ועיין בכאור הלכה: **(מה) מכשעור וכו'**, פשוט דזה גם כן משיצרינן (א) באדם בינוני: **(מו) עד הצפורן**, מקום

שער הציצין

ח (כט) פרישה, וכן לתרו כזה קשת העלת תמיד, דאף דבעלמא לענין קנן קנה כפשיי שעל ידי לבון וצביעה, אפלו הכי לענין מאיס מלפי גבוה חסיד יותר, וכמו שכתב תהלה רבה: (כז) מן אברהם: **טז** פרישה: **טז** (כט) בית יוסף: **(ע) הר"י** בן חביב ומהר"א ומהר"ר יוסף פוסקים, עין בב"ח: **(ל) פרי מגדים**: **(לא) אחרונים**: **(לב) נלמד מלקמן** סעיף יג: **(לג) מן אברהם**: **(לד) פרי מגדים**: **(לה) באר היטב**: **(לו) אלהי ובה וישאר אחרונים**: **(לז) עין בטור רבי' יוסף**: **(לח) נלמד מלפחות** מב ע"א אצטרך דרב קטא וכו' ורב קטא תהא מורי בביתנו כגיל: